

تاریخ: ۹۴، ۱۲، ۳

شماره: ۹، ۲۶، ۴۵۷، ۴

تاریخ:

شماره:

پیوسته:

مقدمه:

در اجرای «ماده ۱۰» قانون اهداف، وظائف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، «بند ب ماده ۲۰» قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ابلاغی رهبر معظم انقلاب مورخ ۹۲/۱۱/۲۹ و برنامه اجرایی اقتصاد مقاومتی موضوع مصوبه مورخ ۹۳/۴/۲۳ شورای اقتصاد و به منظور ایجاد هماهنگی و فراهم کردن تسهیلات لازم در امر ساماندهی و تدوین تشکیلات دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و همچنین ایجاد زمینه برای بالا بردن سهم و نقش هیأت‌های امنا در راهبری امور واحدهای فوق‌الذکر، آیین‌نامه تشکیلات دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی "تهیه و تنظیم شده است. تشکیلات مؤسسات آموزش عالی در چارچوب ضوابط این آیین‌نامه توسط هیأت امنای ذی‌ربط به تصویب می‌رسد.

در این آیین‌نامه منظور از "شورا"، "شورای گسترش آموزش عالی" و منظور از "مؤسسه"، "دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی" است که به موجب قانون یا مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی و یا کسب مجوز از شورا، ایجاد شده یا می‌شوند.

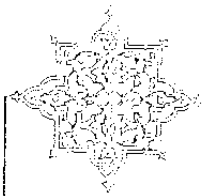
اصول حاکم بر تنظیم این آیین‌نامه به شرح زیر است:

الف- پرهیز از توسعه کمی غیر ضرور تشکیلات به‌ویژه در بخش‌های ستادی و پشتیبانی

ب- حذف واحدهای غیر ضرور از ساختار تشکیلاتی

ج- ادغام واحدهای با مأموریت‌های یکسان حسب مورد

د- کاهش سطوح سازمانی (سلسله‌مراتب اداری) به منظور تسهیل در تصمیم‌گیری

تاریخ: ۹۴، ۱۲، ۳

شماره: ۹/۲۶۴۵۷۴
پیوست:

۵-۱- مرکز آموزش عالی:

مؤسسه آموزش عالی است که به صورت مستقل یا تابعه دانشگاه ایجاد می شود و اهم فعالیت های آن آموزشی و دارای شرایط زیر است:

- الف: از اجتماع حداقل دو آموزشکده یا دو گروه آموزشی تشکیل شود.
ب: مرکز آموزش عالی مستقل دارای حداقل ۲۵ عضو هیأت علمی تمام وقت و مرکز آموزش عالی تابعه دارای حداقل ۱۲ عضو هیأت علمی تمام وقت باشد.
ج: از فضاهای آموزشی، کمک آموزشی، خدماتی، رفاهی و ملکی با سرانه حداقل ۵ متر مربع برخوردار باشد.

۶-۱- شعبه/واحد بین الملل:

مؤسسه ای است که در شهر محل استقرار دانشگاه مادر یا دیگر شهرها و مناطق آزاد داخل و همچنین در خارج کشور برابر آیین نامه ها و مقررات مربوط اداره می شود.

۷-۱- آموزشکده:

نهاد آموزشی است که به صورت تابعه یک مؤسسه آموزش عالی ایجاد می شود و دارای شرایط زیر است:
الف: از حداقل یک گروه آموزشی تشکیل شود.
ب: دارای حداقل ۵ عضو هیأت علمی تمام وقت باشد.
ج: از فضاهای آموزشی، کمک آموزشی، خدماتی، رفاهی و ملکی با سرانه حداقل ۵ متر مربع برخوردار باشد.

۸-۱- گروه آموزشی:

بنیادی ترین واحد سازمانی دانشگاهی است که در یکی از رشته های تحصیلی یا زمینه های تخصصی مشخص، مبتنی بر ضوابط مربوط، عهده دار امور آموزش است، در رأس آن "مدیر گروه" قرار دارد و دارای شرایط زیر است:
الف: دارای حداقل ۵ عضو هیأت علمی تمام وقت باشد که حداقل ۳ نفر از آنها استادیار و بالاتر باشند.
ب: دارای مقاطع تحصیلی کارشناسی و تحصیلات تکمیلی باشد.

۹-۱- پژوهشگاه:

مؤسسه ای است که با حداقل سه پژوهشکده ایجاد می شود و اهم فعالیت های آن، پژوهش و فناوری است.

۱-۱۰- مؤسسه پژوهشی:

مؤسسه‌ای است که از طریق فعالیت‌های پژوهشی، به تولید، توزیع، ترویج و انتشار دانش می‌پردازد، از نظر ساختار سازمانی کوچک‌تر از پژوهشگاه و دارای حداقل ۲ و حداکثر ۵ گروه پژوهشی است.

۱-۱۱- پژوهشکده:

مؤسسه‌ای است که به‌طور مستقل یا تابعه مؤسسه پژوهشی/پژوهشگاه/دانشگاه (حسب مورد و بر اساس ضوابط و مقررات مصوب شورا) ایجاد می‌شود و دارای حداقل سه گروه پژوهشی (با ویژگی‌های مندرج در تعریف گروه پژوهشی) است. فعالیت پژوهشکده می‌تواند در انواع بنیادی، کاربردی، توسعه‌ای یا میان رشته‌ای تعریف شود.

۱-۱۲- مرکز پژوهشی:

مؤسسه‌ای است که در موضوع تخصصی خاصی با حداکثر ۲ گروه پژوهشی فعالیت می‌کند.

۱-۱۳- گروه پژوهشی:

بنیادی‌ترین واحد سازمانی پژوهشی است که در یکی از زمینه‌های تخصصی مشخص، مبتنی بر ضوابط مربوط، با حداقل ۳ عضو هیأت علمی تمام وقت که حداقل ۲ نفر از آنها استادیار پژوهشی و بالاتر باشند، عهده‌دار امور پژوهش است و در رأس آن "مدیر گروه" قرار دارد.

۱-۱۴- توزیع وظایف:

وظایف مؤسسه با در نظر گرفتن پیوستگی و سنخیت فعالیت‌ها تفکیک و در قالب معاونت‌ها و سپس واحدهای سازمانی تقسیم و توزیع می‌شود، به نحوی که بین وظایف واحدهای سازمانی تداخل و تشابه ایجاد نشود.

۱-۱۵- ضوابط تشکیلاتی:

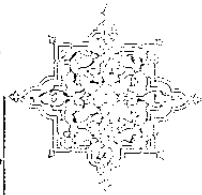
معیارهایی که چگونگی توزیع وظایف، تعداد سطوح و تعداد واحدهای سازمانی را تعیین می‌کند.

۱-۱۶- نمودار سازمانی:

انعکاس ترکیب رسمی سازمانی مبتنی بر تشکیلات که بیانگر روابط و نحوه تقسیم و توزیع وظایف میان واحدهای سازمانی، حدود اختیارات، سلسله‌مراتب و سطوح مدیریتی و سرپرستی است.

۱-۱۷- سازمان تفصیلی:

به مجموعه اهداف، وظایف و پست‌های سازمانی اطلاق می‌شود که در چارچوب اهداف و وظایف اساسی مؤسسه و بر اساس حجم، میزان و ماهیت کار هر واحد سازمانی تعیین می‌شود.

تاریخ: ۳، ۱۲، ۹۴

شماره: ۹/۲۶۴۵۷۴

۱۸-۱- ساختار سازمانی:

به مجموعه نمودار سازمانی و سازمان تفصیلی مؤسسه اطلاق می‌شود.

۱۹-۱- واحد سازمانی:

از اجزای ساختار سازمانی است که در قالب یکی از سطوح سازمانی از جمله: معاونت، مدیریت، مرکز، اداره و گروه عهده‌دار انجام وظایف متجانس و مرتبط با اهداف مؤسسه است. در رأس هر واحد سازمانی، "پست سازمانی" یا "سمت" متناسب با دامنه اختیارات و وظایف آن پیش‌بینی می‌شود.

۲۰-۱- واحد تابعه:

واحد سازمانی است که از نظر سیاست‌ها، خط مشی‌ها و نیز امور اداری، مالی، معاملاتی و تشکیلاتی تابع مؤسسه است.

۲۱-۱- واحدهای صف:

واحدهای سازمانی تابعه مؤسسه شامل: دانشکده‌ها، پژوهشکده‌ها، پردیس‌ها، گروه‌های آموزشی/پژوهشی و ... هستند که به‌طور مستقیم با اهداف، مأموریت‌ها و وظایف مؤسسه سر و کار دارند.

۲۲-۱- واحدهای ستاد:

واحدهای سازمانی تابعه مؤسسه که غالباً به‌طور غیرمستقیم از طریق برنامه‌ریزی، نظارت و ارزیابی، حمایت و پشتیبانی واحدهای صف، مؤسسه را در تحقق اهداف، مأموریت‌ها و انجام وظایف یاری می‌کنند.

۲۳-۱- سطح سازمانی:

هر یک از مقاطع تشکیل‌دهنده سلسله‌مراتب اداری است که جزء رده مدیریتی و سرپرستی قرار می‌گیرد.

الف- سطوح سازمانی حوزه ستاد مؤسسه در چهار سطح به شرح ذیل تعریف می‌شود:

۱- ریاست مؤسسه

۲- معاونت‌ها

۳- مدیریت‌ها و مراکز

۴- گروه‌ها و ادارات

ب- سطوح سازمانی حوزه صف مؤسسه در چهار سطح به شرح ذیل تعریف می‌شود:

۱- ریاست مؤسسه

۲- ریاست واحدهای آموزشی و پژوهشی تابعه مؤسسه

۳- معاونت‌ها

۴- گروه‌های آموزشی/پژوهشی و ادارات

تاریخ: ۹۴/۱۲/۳

شماره: ۹۲۶۴۵۷۴
پیوست:

۱-۲۴- پست سازمانی:

جایگاهی در سازمان تفصیلی مؤسسه است که برای واگذاری تمام یا بخشی از وظایف مستمر یک شغل و تصدی یک عضو رسمی یا پیمانی در نظر گرفته می‌شود و دارای یک "شماره پست" است.

۱-۲۵- سمت سازمانی:

جایگاهی در سازمان تفصیلی مؤسسه است که برای انجام وظایف و مسؤولیت‌های "مدیریتی"، "سرپرستی" و "مشاوره" در واحدهای سازمانی، با علامت "تک ستاره (*)" و "بدون شماره" پیش‌بینی می‌شود. صرفاً اعضای هیأت علمی می‌توانند با حفظ پست سازمانی در "سمت‌ها" منصوب شوند. چنانچه یک سمت "مدیریتی" یا "سرپرستی" با "شماره" یا علامت "دو ستاره (***)" در سازمان تفصیلی مؤسسه پیش‌بینی شود، "پست" تلقی و عضو هیأت علمی یا غیر هیأت علمی می‌تواند به پست مذکور منصوب شود. در صورتی که عضو هیأت علمی عهده‌دار وظایف این پست شود، پست مذکور برای وی "سمت" تلقی می‌شود.

الف- برای مؤسساتی که در رده یک تشکیلاتی قرار می‌گیرند، (موضوع جداول مواد ۷ و ۸)، می‌توان صرفاً در حوزه ریاست حداکثر دو سمت "مشاور" و در هر یک از معاونت‌ها حداکثر یک سمت "مشاور" پیش‌بینی کرد. ب- برای مؤسساتی که در رده‌های دو و سه تشکیلاتی قرار می‌گیرند، (موضوع جداول مواد ۷ و ۸)، می‌توان صرفاً در حوزه ریاست حداکثر دو سمت "مشاور" پیش‌بینی کرد.

ج- برای مؤسساتی که در رده چهار و پنج تشکیلاتی قرار می‌گیرند، (موضوع جدول ماده ۷)، می‌توان صرفاً در حوزه ریاست حداکثر یک سمت "مشاور" پیش‌بینی کرد.

ماده ۲- دانشگاه تهران و دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای، پیام نور و جامع علمی- کاربردی مشمول این آیین‌نامه نیستند.

ماده ۳- ضوابط تشکیلاتی حوزه ستاد مؤسسه:

۱-۳- معاونت:

دومین سطح سازمانی است که انجام بخشی از وظایف مربوط به اهداف مؤسسه را بر عهده دارد. هر معاونت از حداقل ۲ و حداکثر ۴ واحد سازمانی تشکیل می‌شود. تبصره ۱- در شرایط خاص، سقف تعداد واحدهای سازمانی تحت‌نظر یک معاونت، در چارچوب برنامه راهبردی مؤسسه و با کسب مجوز از هیأت امناء با رعایت کلیه مفاد این آیین‌نامه، تا ۵ واحد سازمانی قابل افزایش است.

۲-۳- مدیریت:

سومین سطح سازمانی است که انجام بخشی از وظایف مؤسسه/معاونت را در زمینه فعالیت‌های مطالعاتی و اجرایی بر عهده دارد و در رأس آن، "مدیر" است. هر مدیریت می‌تواند بر اساس تنوع و تعداد فعالیت‌ها از حداکثر ۴ گروه/اداره تشکیل شود. در مدیریت‌هایی که فاقد گروه/اداره است، می‌توان حداقل ۷ پست و حداکثر ۲۴ پست سازمانی پیش‌بینی کرد.

تاریخ: ۹۴/۱۲/۳

شماره: ۹۱۲۶۴۵۷۴

الف- برای مؤسساتی که در رده یک تشکیلاتی قرار می‌گیرند، می‌توان در هر مدیریت حداکثر یک پست/سمت "معاون" حسب نیاز پیش‌بینی کرد.

ب- برای مؤسساتی که در رده دو تشکیلاتی قرار می‌گیرند، می‌توان در هر مدیریت تحت‌نظر مستقیم رئیس مؤسسه، حداکثر یک پست/سمت "معاون" حسب نیاز پیش‌بینی کرد.

ج- در مدیریت‌هایی که فاقد گروه/اداره هستند، می‌توان به ازای هر پنج پست سازمانی کارشناس، یک پست "کارشناس مسؤؤل" حسب تنوع وظایف و مسؤولیت‌ها پیش‌بینی کرد.

۳-۳- مرکز:

سومین سطح سازمانی است که انجام بخشی از وظایف مؤسسه/معاونت را در زمینه فعالیت‌های مطالعاتی یا اجرایی به صورت متمرکز بر عهده دارد. سطح سازمانی مرکز، هم‌تراز "مدیریت" است و در رأس آن، "رئیس" قرار دارد. گروه‌ها، ادارات و پست/سمت‌های سازمانی تحت‌نظر مرکز مشابه "مدیریت" است.

۳-۴- گروه/اداره:

چهارمین سطح سازمانی است که انجام بخشی از وظایف حوزه ریاست مؤسسه، معاونت، مدیریت و یا مرکز را بر عهده دارد. ماهیت وظایف گروه، "مطالعاتی و تحقیقاتی" و وجه غالب وظایف اداره، "اجرایی" است. در رأس گروه/اداره، "رئیس" قرار دارد.

الف- هر گروه/اداره با حداقل ۳ پست سازمانی ایجاد می‌شود.

ب- در تشکیلات یک گروه/اداره، مشروط به آن که دارای بیش از ۵ پست سازمانی باشد، می‌توان حداکثر ۱ پست "کارشناس مسؤؤل" پیش‌بینی کرد.

تبصره ۲- مؤسسه مجاز به ایجاد پست سازمانی با عنوان عضو هیأت علمی در حوزه ستاد خود نیست.

ماده ۴- فعالیت‌هایی که باید مستقیماً تحت‌نظر رئیس مؤسسه قرار گیرند:

- ۱- حراست
- ۲- نظارت و ارزیابی
- ۳- حوزه ریاست و روابط عمومی
- ۴- گزینش (در صورت دارا بودن هسته گزینش مستقل)
- ۵- دبیرخانه هیأت اجرایی جذب اعضای هیأت علمی (در صورت دارا بودن هیأت اجرایی جذب مستقل)

تاریخ: ۹۴، ۱۲، ۳

شماره: ۹/۲۶۴۵۷۴
پیوست:

سطح سازمانی اولین پست سازمانی حوزه ریاست و روابط عمومی در مؤسسات رده یک و دو تشکیلاتی (موضوع جدول مواد ۷ و ۸)، هم‌تراز "مدیر" و برای مؤسسات رده سه و چهار تشکیلاتی (موضوع جدول مواد ۷ و ۸) هم‌تراز "رئیس اداره" است.

ماده ۵- ضوابط تشکیلاتی واحدهای صف مؤسسه:

۱-۵- تعداد پست‌های سازمانی عضو هیأت علمی مؤسسات آموزشی بر اساس برنامه راهبردی مصوب هیأت امنا و در صورت نداشتن برنامه راهبردی مصوب هیأت امنا از فرمول ذیل تعیین می‌شود که در آن تغییرات تعداد دانشجویان مؤسسه در دوره ۵ ساله در نظر گرفته می‌شود.

$$\text{مجموع دانشجویان روزانه و شبانه} = \text{تعداد پست‌های سازمانی عضو هیأت علمی}$$

۱۸

۲-۵- در مؤسسات آموزشی، نسبت تعداد پست‌های سازمانی عضو هیأت علمی به تعداد پست‌های سازمانی غیر هیأت علمی نباید کمتر از یک باشد.

۳-۵- در مؤسسات آموزشی، به‌ازای هر گروه آموزشی مصوب باید حداقل ۵ پست عضو هیأت علمی پیش‌بینی شود.

۴-۵- در هر گروه آموزشی مصوب می‌توان به‌ازای هر ۵ پست عضو هیأت علمی، یک پست سازمانی با عنوان "کارشناس" و به‌ازای هر آزمایشگاه/کارگاه تخصصی مصوب، یک پست "کارشناس آزمایشگاه/کارگاه" در نظر گرفت.

۵-۵- در مؤسسات پژوهشی، نسبت تعداد پست‌های سازمانی عضو هیأت علمی به تعداد پست سازمانی غیر هیأت علمی مؤسسه نباید کمتر از ۰/۸ باشد.

۶-۵- در مؤسسات پژوهشی، به‌ازای هر گروه پژوهشی مصوب باید حداقل ۳ پست هیأت علمی پژوهشی پیش‌بینی شود.

۷-۵- در هر گروه پژوهشی مصوب می‌توان به‌ازای هر پست سازمانی عضو هیأت علمی، یک پست "کارشناس پژوهش" در نظر گرفت.

تاریخ: ۹۴، ۱۲، ۳
 شماره: ۹/۲۶ ۴۵۷۴
 پیوست:

ماده ۶- شاخص ها و ضرایب تعیین رده تشکیلاتی مؤسسات آموزشی بر اساس جدول زیر است:

جدول شاخص های تشکیلاتی و ضرایب مربوط			
ردیف	عنوان شاخص	عوامل مؤثر در شاخص	ضرایب
۱	تعداد دانشجویان روزانه گروه علوم انسانی (به ازای هر ۱۰۰ نفر)	کارشناسی	۰/۱
		کارشناسی	۱
		کارشناسی ارشد	۳
		دکترای تخصصی	۵
۲	تعداد دانشجویان روزانه گروه علوم پایه (به ازای هر ۱۰۰ نفر)	کارشناسی	۰/۱۷
		کارشناسی	۱/۶۷
		کارشناسی ارشد	۵
		دکترای تخصصی	۸/۳۵
۳	تعداد دانشجویان روزانه گروه فنی مهندسی (به ازای هر ۱۰۰ نفر)	کارشناسی	۰/۱۹
		کارشناسی	۱/۸۶
		کارشناسی ارشد	۵/۵۸
		دکترای تخصصی	۹/۳
۴	تعداد دانشجویان روزانه گروه کشاورزی، دامپزشکی و پزشکی (به ازای هر ۱۰۰ نفر)	کارشناسی	۰/۲۷
		کارشناسی	۲/۶۶
		کارشناسی ارشد	۷/۹۸
		دکترای تخصصی	۱۳/۳
۵	تعداد دانشجویان روزانه گروه هنر (به ازای هر ۱۰۰ نفر)	کارشناسی	۰/۲۱
		کارشناسی	۲/۱
		کارشناسی ارشد	۶/۳
		دکترای تخصصی	۱۰/۵
۶	تعداد عضو هیات علمی تمام وقت (به ازای هر ۱۰ نفر)	مربی	۱/۸
		استادیار	۵/۴
		دانشیار	۷/۲
۹	استاد		
۷	تعداد دانشجویان خارجی	به ازای هر ۱۰ نفر	۱
۸	تعداد مجله علمی پژوهشی	به ازای هر مجله	۲
۹	پدیس، واحد بین المللی، شعبه، دانشکده، مجتمع، پژوهشکده، آموزشکده، گروه و رشته آموزشی/پژوهشی	شعبه/واحد بین المللی/پدیس (مصوب)	۷
		دانشکده/مجتمع/پژوهشکده (مصوب)	۵
		آموزشکده/مرکز (مصوب)	۳
		گروه آموزشی/پژوهشی (مصوب)	۲
		رشته/گرایش (مصوب)	۱

تاریخ: ۹۴، ۱۲، ۳

شماره: ۹/۲۶۴۵۷۴

ماده ۷- رده تشکیلاتی و سقف تعداد معاونت‌ها و مدیریت‌های مؤسسات آموزشی مستقل - پهن از محاسبه امتیازات بر اساس شاخص‌ها و ضرایب مندرج در ماده ۶ به صورت جدول زیر تعیین می‌شود:

عنوان	امتیاز	حداکثر معاونت	حداکثر مدیریت/مرکز
رده ۱	۱۰۰۰ و بالاتر	۵	۱۷
رده ۲	۵۰۰-۹۹۹	۵	۱۳
رده ۳	۲۵۰-۴۹۹	۴	۱۰
رده ۴	۱۰۱-۲۴۹	۳	۶
رده ۵	کمتر از ۱۰۰	۲	۴ اداره/گروه
	مجموع		
	دانشکده مستقل		
	مرکز مستقل		

۵ برای مؤسسات رده ۵، به دلیل محدود بودن تعداد اعضای هیأت علمی، غیر هیأت علمی و دانشجویان، به جای مدیریت، گروه/اداره پیش‌بینی می‌شود.

تبصره ۳- دانشگاه‌های جامع رده یک تشکیلاتی می‌توانند با تصویب هیأت امانا نسبت به ایجاد حداکثر ۵ پردیس تخصصی اقدام کنند.

ماده ۸- رده تشکیلاتی و سقف تعداد معاونت‌ها و مدیریت‌های مؤسسات پژوهشی مستقل بر اساس جدول زیر است:

رده تشکیلاتی	مؤسسه	حداکثر معاونت	حداکثر مدیریت/مرکز
رده ۱	پژوهشگاه	۳	۷
رده ۲	مؤسسه پژوهشی	۲	۴
رده ۳	پژوهشکده/مرکز پژوهشی	۱	۳ اداره/گروه

ماده ۹- مؤسسات پژوهشی که براساس آیین‌نامه "نحوه تشکیل و فعالیت واحدهای پژوهشی در دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها" مصوب ۹۰/۳/۷ شورا، به صورت "عرضه‌محور" ایجاد می‌شوند، مشمول ماده ۸ این آیین‌نامه نیستند.

ماده ۱۰- مجموع کارکنان مؤسسه اعم از اعضای هیأت علمی و غیر هیأت علمی رسمی، پیمانی و قراردادی نباید از مجموع پست‌های سازمانی مصوب مؤسسه بیشتر باشد.

ماده ۱۱- مؤسسه مکلف است پس از تصویب آیین‌نامه، به هنگام اصلاح ساختار سازمانی از مفاد آیین‌نامه تبعیت کند و ساختار سازمانی پیشنهادی خود را به تصویب هیأت امانا برساند.

ماده ۱۲- تغییر و اصلاح ساختار سازمانی مؤسسه بر اساس این آیین‌نامه، پس از گذشت حداقل ۳ سال امکان‌پذیر است.

ماده ۱۳- این آیین‌نامه در ۱۳ ماده و ۳ تبصره در تاریخ ۹۴/۱۲/۳۰ به تصویب وزیر علوم، تحقیقات و فناوری رسید و از تاریخ تصویب قابل اجرا است و با ابلاغ آن، آیین‌نامه سازماندهی و تشکیلات دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی مصوب مورخ ۹۰/۱۲/۲۷ ملغی می‌شود.

دکتر محمد فرزادی